

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2024-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	09-05-2024 09:00 CEST
Sluttdato:	23-05-2024 14:00 CEST
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Bergen
Termin:	2024 VÅR
Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode:	203 BACH301 1 OBE 2024 VÅR
Intern sensor:	(Anonymisert)

Deltaker

Kandidatnr.:	285
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	9381
----------------------	------

Egenerklæring *:

Ja

Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Ja

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	14
Andre medlemmer i gruppen:	392

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

“De stille barna”

“The silent children”

Kandidatnummer: 285 & 392

BACH301

FLKI/IPRS/Barnehagelærerutdanning

Veileder: Birgitte Ivarhus Sollesnes

23.05.24

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Vi ønsker å uttrykke en stor takknemlighet til alle som har bidratt til gjennomføringen av vår bacheloroppgave. Først og fremst vil vi takke vår fantastiske veileder, Birgitte Ivarhus Sollesnes, for støtte, inspirasjon og gode veiledningsmøter. Din ekspertise og ditt engasjement har vært avgjørende for å gjøre denne oppgaven til et fullverdig resultat. Tusen takk for alle gode og konstruktive tilbakemeldinger gjennom denne bachelorreisen, ikke minst takk for lærerik undervisning det siste året av barnehagelærerutdanningen. Dine erfaringer og kunnskaper fra barnehagefeltet har vært utrolig nyttige. De har gitt oss mange gode refleksjoner ovenfor både hvordan vi selv vil opptre som barnehagelærere i fremtiden, og hva som er viktig å vektlegge i arbeidet med barn.

Vi vil også rette en stor takk til de barnehagelærerne som deltok i våre intervjuer. Deres innsiktsfulle og ærlige svar har vært viktige for vårt forskningsarbeid. Vi setter stor pris på at dere tok dere tid til å dele deres erfaringer og perspektiver med oss!

Til våre medstudenter og venner, takk for støtten og de mange faglige diskusjonene som har bidratt til å forme våre ideer og forståelser. En takk går også til våre familier for deres uendelige støtte og oppmuntring gjennom hele studietiden. Spesielt takker vi hverandre for eksemplarisk samarbeid og koselige skrivestunder på både skolen, hjemme og café

Til slutt, takk til alle barn og foreldre i barnehagen som inspirerer oss til å bli bedre barnehagelærere. Det er deres hverdag og opplevelser som motiverer oss til å arbeide for en inkluderende og støttende barnehage for alle barn.

Abstract

“The Silent Children” explores the methods kindergarten teachers use to engage and support quiet children in their educational environment. Our research question is “How does the kindergarten teacher work with “the silent children” in kindergarten?”. Using a qualitative research approach, the study conducted semi-structured interviews with three kindergarten teachers to delve into their perceptions and strategies. The findings reveal that teachers recognize the distinct needs of quiet children and implement specialized strategies to ensure these children's involvement and comfort. Key strategies include attentive observation, patient interaction, and the formation of small, supportive groups. The research highlights the necessity of close collaboration with parents to synchronize home and kindergarten approaches, thus strengthening the support network for quiet children. Ultimately, the study underscores the vital role of kindergarten teachers in creating an inclusive environment that accommodates all children, particularly the quieter ones, ensuring their active participation and holistic development. Key concepts discussed include silent children, kindergarten teachers, inclusion, participation, qualitative research, and parent collaboration.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	6
1.1 Bakgrunn og tidligere forskning	6
1.2 Problemstilling.....	8
1.3 Oppgavens oppbygging	9
2.0 Teoridel	10
2.1 De stille barna	10
2.1.1 Sjenanse	10
2.1.2 Innagerende vansker	11
2.2 Barnehagelærerens ansvar og rolle	12
2.2.1 Tilrettelegging	12
2.2.2 Tidlig innsats	12
2.3 Inkludering.....	13
2.4 Medvirkning.....	13
2.5 Samarbeid	13
2.5.1 Foreldresamarbeid	14
2.5.2 Samarbeid med eksterne instanser.....	14
2.5 Sosial kompetanse.....	15
2.6 Lek	16
3.0 Metode.....	17
3.1 Valg av metode	17

3.3 Semistrukturert kvalitativt forskningsintervju	18
3.3.1 Intervjuguide.....	18
3.4 Valg av informanter og gjennomføring	19
3.5 Transkripsjon	20
3.6 Metodekritikk.....	20
3.6.1 Validitet og reliabilitet.....	20
3.7 Analyseprosess.....	22
3.8 Etske retningslinjer	23
3.9 Oppsummering.....	23
4.0 Presentasjon av empiri	24
4.1 Barnehagelærerens forståelse av begrepet “de stille barna”?	24
4.2 Barnehagelærerens bruk av inkludering og medvirkning.....	26
4.3 Barnehagelærerens samarbeid med foresatte.....	27
4.4 Tiltak og aktiviteter barnehagelæreren har implementert.....	28
4.5 Oppsummering.....	28
5.0 Drøfting	30
5.1 Hvem er “de stille barna”?	30
5.2 Barnehagelærernes tilnærming og tilrettelegging.....	31
5.2.1 Hvordan barnehagelærerne praktiserer inkludering og medvirkning.....	32
5.3 Samarbeid	33
5.3.1 Foreldresamarbeid	33

5.3.2 Samarbeid med eksterne instanser.....	34
5.4 Oppsummering.....	34
6.0 Avslutning	35
Litteraturliste	36
Vedlegg	38
Vedlegg 1: Intervjuguide	38
Vedlegg 2: Samtykkeskjema.....	39
Vedlegg 3: Godkjenning fra Sikt	42
Vedlegg 4: Koding av intervjuer.....	43

1.0 Innledning

Vi har et personlig engasjement rundt "de stille barna" i barnehagen, de som sjeldent tar stor plass eller skaper mye oppstyr. Disse barna kan bli oversett i det daglige samspillet, da deres stille natur ofte ikke oppfattes som et problem av de voksne. Gjennom vår erfaring i barnehagen har vi sett at stillhet ikke alltid anses som en bekymring for personalet. Derfor ønsker vi å belyse denne tematikken nærmere. Vi ønsker å undersøke hvordan barnehagelærere forholder seg til "de stille barna". På denne måten kan vi bli mer bevisste i våre beslutninger og handlinger overfor disse barna, i vårt kommende arbeidsliv som barnehagelærere. Vi brenner for at alle barn skal få lov til å uttrykke sine meninger og delta aktivt i sin egen hverdag i barnehagen. Dermed er vi nysgjerrige på hvordan ulike barnehagelærere praktiserer medvirkning i sin barnegruppe, da vi ofte ser at det er de mer utadvendte barna som har størst innflytelse på barnehagens aktiviteter.

1.1 Bakgrunn og tidligere forskning

I barnehagen møter vi en mangfoldig gruppe med barn, med hver sine individuelle tilnærminger til det sosiale fellesskapet. Enkelte barn oppleves som mer tilbaketrukkne og tar dermed ikke så mye plass. Da det kan være lett å overse "de stille barna", er det likevel viktig å være oppmerksom på deres behov og ønsker (Lund, 2012, s. 15). I vår bacheloroppgave vil vi rette fokuset mot barnehagelærernes tilnærming og tilrettelegging for "de stille barna". Vi vil undersøke innagerende atferd som en form for atferdsproblem i barnehagen, og utforske hvordan barnehagelærere kan støtte stille barn gjennom deres hverdag i barnehagen. Barna tilbringer store deler av hverdagen sin i barnehagen, og med 93,4% av barn i alderen 1-5 år som går i barnehage i Norge, understreker dette betydningen av et godt barnehagemiljø for alle barn (Statistisk sentralbyrå, 2023).

Barnehagen er en viktig arena for barns tidlige sosiale og kognitive utvikling. Pedagogisk tilnærming refererer til de metodene, strategiene og tilpasningene som barnehagen bruker for å støtte barnas læring og trivsel. "De stille barna" antyder en gruppe barn som kanskje ikke er like uttrykksfulle eller aktive som sine jevnaldrende. De er oftest rolig og kan ta liten plass, men har uansett et like stort behov for å bli anerkjent og sett, slik som resten av barnegruppen (Aunaas,

2018, s. 50). Et av hovedmålene i rammeplanen er at barnehagen skal skape et inkluderende miljø der hvert enkelt barn opplever å bli sett og anerkjent for sin unike identitet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9). Vi ønsker å undersøke og forstå hvordan den pedagogiske tilnærmingen påvirker "de stille barnas" deltakelse i barnehagen. Dette innebærer en interesse for å identifisere tilpasninger og strategier som implementeres for å skape et støttende og inkluderende miljø, som fremmer trivsel og læring for disse barna i barnehagen. En slik utforskning innebærer å gå i dybden på hvilke spesifikke praksiser og tilnærminger som anvendes for å imøtekomme og støtte "de stille barnas" særegne behov. Hvordan sikres det at disse barna ikke bare blir inkludert, men også aktivt engasjert i barnehagens daglige aktiviteter? Det er viktig å utforske faktorer og samspill i barnehagemiljøet som enten kan fremme eller hemme disse barnas mulighet til å uttrykke seg og delta på egne premisser - kunne medvirke. Hvordan blir "de stille barnas" stemmer hørt og deres tilstedeværelse verdsatt i en kontekst som ofte kan domineres av de mer utadvendte barna? En annen viktig faktor er samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet. Hvordan arbeider barnehagepersonalet sammen med foreldrene til "de stille barna" for å sikre en helhetlig tilnærming til barnets trivsel og utvikling?

Det er essensielt å anerkjenne og møte alle barns behov, da barnehagen er en arena for viktige lærings- og utviklingsprosesser. I vår oppgave vil vi se på hvordan barnehagelærere kan tilnærme seg og støtte "de stille barnas" utvikling og tilrettelegge for dem. Dette er viktig fordi alle barn, uavhengig av deres sosiale disposisjon, fortjener å bli anerkjent i barnehagen, som understreket i rammeplanens mål om å skape et inkluderende miljø (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9). Det er viktig at barnehagelærere tilegner seg kunnskap om hvordan best støtte "de stille barna" for å fremme inkludering og deltakelse i alle aspekter av barnehagelivet. Dette temaet er derfor av stor betydning for barnehagefeltet, som står ovenfor et ansvar for å støtte alle barn i deres unike utvikling og trivsel.

1.2 Problemstilling

På bakgrunn av dette, er følgende problemstilling utarbeidet:

- ***“Hvordan arbeider barnehagelæreren med “de stille barna” i barnehagen?”***

For å kunne besvare vår problemstilling vil vi ta i bruk kvalitativ metode, i form av et semistrukturert kvalitativt forskningsintervju. Ettersom at kvalitativ metode kan få tak i informantens subjektive opplevelser, tillater det oss å gå dypere inn i deres personlige perspektiver og forståelser. Denne tilnærmingen er ideell for å utforske de komplekse nyansene i barnehagelæreren oppfatninger og støttetiltak for “de stille barna”. Ved å bruke semistrukturerte forskningsintervjuer, kan vi fleksibelt tilpasse intervju basert på informantens svar, samtidig som vi beholder fokuset på vår sentrale forskningstematikk (Larsen, 2017, s. 98-99). Informantene våre er tre barnehagelærere, fra to forskjellige barnehager.

I og med at dette er et stort tema, blir vi nødt til å avgrense hva vi ønsker å finne ut av. Dermed ønsker vi å undersøke hva barnehagelæreren ligger i begrepet “de stille barna” og hvilke erfaringer de har med dem. Vi vil også undersøke hvilke tilnæringsmetoder og strategier for tilrettelegging barnehagelæreren tar i bruk for å involvere “de stille barna” i læringsprosesser, samt utforske samarbeidet mellom barnehagelæreren og foreldrene.

Sentrale begreper vi vil ta for oss i denne oppgaven er *“de stille barna”*, *medvirkning*, *tilrettelegging*, *inkludering* og *samarbeid* med foresatte og andre instanser.

I denne oppgaven har vi valgt å sette begrepet "de stille barna" i hermetegn for å markere at dette er en spesifikk betegnelse fra pedagogisk og psykologisk diskurs. Dette viser at begrepet er en sosial konstruksjon basert på atferdsmønstre identifisert og navngitt av samfunnet eller fagfolk. Ved å bruke hermetegn oppfordrer vi til kritisk refleksjon over bruk av slike etiketter og en dypere undersøkelse av årsakene til barnas oppførsel. Vi anerkjenner at "de stille barna" ikke er en homogen gruppe og kan være stille av ulike årsaker, fra personlighetstrekk til reaksjoner på deres miljø. Bruk av hermetegn understreker også behovet for å være bevisst på potensiell stigmatisering som kan oppstå ved slik kategorisering. Dette reflekterer en forsiktighet mot å definere barn i faste kategorier som kan begrense vår forståelse av deres unike identiteter og behov.

1.3 Oppgavens oppbygging

I første kapittel har vi presentert vårt tema og problemstilling for oppgaven. I kapittel 2 presenterer vi relevant teori som vil hjelpe oss med å besvare og forstå vår problemstilling. I kapittel 3 om metode, redegjør vi for metodevalg og forskningsintervju som vi skal bruke til å besvare vår problemstilling, i tillegg til å løfte frem etiske overveielser. I kapittel 4 presenteres empiri fra intervjuene vi har gjennomført og analysert. Videre i kapittel 5 drøfter vi data fra intervjuprosessen opp mot relevant teori. Til slutt kommer det et avsluttende kapittel hvor vi knytter sammen trådene i oppgaven og besvarer vår problemstilling.

2.0 Teoridel

I dette kapittelet vil vi utforske relevant teori som er nødvendig for å besvare vår problemstilling om "de stille barna". Vi vil begynne med å se på hva forskning sier om dette begrepet, og deretter gå inn på barnehagelærerens rolle, inkludering, medvirkning og samarbeid i barnehagen. Disse elementene er avgjørende for å forstå og adressere behovene til barn i barnehagesammenheng.

2.1 De stille barna

Johannesen og Sandvik (2008, s. 70) fremlegger at begrepet stillhet kan tolkes fra to perspektiver – både i et positivt og et negativt lys. På den ene siden er stillhet forbundet med positive kvaliteter som ro, harmoni og avslapning, og på den andre siden kan man finne negativitet i form av gjemsel og tankeløshet. Dette komplekse bildet kan få konsekvenser når det kommer til barnehagen og håndtering av de stille og introverte barna. Barsøe (2010, s. 27) forklarer det slik at "de stille barna" ofte mottar mindre oppmerksomhet sammenlignet med de som viser utagerende atferd, dette fordi deres utfordringer anses som mindre forstyrrende for de voksne. Disse barna tar ikke opp mye plass i gruppen, noe som kan føre til at de lettere kan bli oversett. Denne tendensen til å gi mindre oppmerksomhet til barn som krever mindre, understreker en utfordring i hvordan voksne engasjerer seg med barns ulike personlighetstrekk. Barsøe (2010, s. 27) påpeker videre at selv om det ikke nødvendigvis er noe galt med å være et stille barn, kan slik atferd få ulike konsekvenser på deres sosiale utvikling i barnehagen.

2.1.1 Sjenanse

Ifølge Lund (2012, s. 15) refererer man ofte til denne type tilbaketrukne atferden som sjenanse. Dette er noe som vanligvis blir sett på som en del av en persons karaktertrekk, og som kan påvirke hvordan de bygger og holder på relasjoner. Lund anvender uttrykket "innagerende atferd" for å beskrive visse atferdsmønstre i barnehager og skoler. Hun mener at sjenanse bør betraktes som en atferdsutfordring på samme måte som utagerende atferd. Den stille atferds utfordringen forsvinner ofte i bråket fra omgivelsene, og blir dermed lett oversett i kampen for oppmerksomheten hos de voksne i både barnehage og skole. Vi blir ikke forstyrret av det og det er derfor enkelt å ikke gi det den oppmerksomheten det krever, eller man kan avfeie det med

forklaringer som "Hun har det bra", "Hennes søster var også slik", eller "Ikke alle barn og unge trenger å være så utadvendte" (Lund, 2012, s. 15).

Ifølge Rose-Krasnor, Booth-LaForce og Burgess (2006) kan sjenerte barn og ungdommer ofte befinne seg utenfor eller i utkanten av det sosiale miljøet. Disse barna kan gjerne ha en negativ oppfatning av sin sosiale kompetanse og sine relasjoner til andre. Sjenanse kan betraktes som en naturlig forsiktig tilbakeholdenhet, gjerne i nye situasjoner eller som et problem som utvikler seg til isolasjon, ensomhet og selvforakt. Denne atferden kan oppfattes av andre som mild og tiltalende eller arrogant og fjern (Lund, 2012, s. 15).

2.1.2 Innagerende vansker

Merrell (2008) mener man kan dele innagerende vansker inn i fire kategorier: depresjon, angst, psykosomatiske problemer og sosial tilbaketrekking. «Deprimerte barn og unge kan ha en overdreven tendens til å føle seg hjelpeløse i forhold til å takle utfordringer som de møter på i hverdagen» (Gillham, Reivich, Jaycox & Seligman, 1995; Merrell, 2008, ref. i Bru, 2011, s. 18). Når det kommer til barn og unge krever læring ofte at en tør å ta utfordringer, og angstrelatert unngåelsesatferd kan derfor hemme barn og unges kognitive og sosiale utvikling. Angst kan også hindre barn og unges deltakelse i sosiale aktiviteter på en slik måte at det stenger for et meningsfylt liv og livsglede (Merrell, 2008, ref i Bru, 2011, s. 19). Ifølge Bru (2011, s. 20) kan det å være sosialt passiv eller tilbakeholden i interaksjon med barnehagelærere eller andre barn være en følge av emosjonelle vansker som depresjon eller sosial angst. I en studie av Paulsen og Bru viste det seg at det er en svak sammenheng mellom følelsesmessige problemer og det å være sosialt tilbaketrukket. Forskning tyder på at kun en liten del av de som er tilbaketrukne i skolen opplever angst og depresjon. De mener dermed at en sosial tilbaketrekning kan tyde på andre utfordringer som for eksempel dårlig sosial kompetanse eller mangel på et godt sosialt miljø (Rubin, Coplan & Bowker, 2009, ref. i Bru, 2011, s. 20).

2.2 Barnehagelærerens ansvar og rolle

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2017) blir det lagt vekt på et felles ansvar hos både barnehageeiere og de ansatte for å nå de målene og kravene som er satt. Barnehagen skal være et inkluderende, stimulerende og trygt læringsmiljø som fremmer barns sosiale, emosjonelle, kognitive og fysiske utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 15). Som ansatt i barnehage har man ulike ansvar og roller. En barnehagelærer, som også kan være pedagogisk leder, har et ansvar i «å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet, i tråd med godt faglig skjønn» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). Det er den pedagogiske lederen som planlegger, gjennomfører, dokumenterer, vurderer og utvikler arbeidet for barnegruppen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16).

2.2.1 Tilrettelegging

Aunaas (2018, s. 50) skriver at det i barnehagen er essensielt å skape et positivt og støttende miljø som tar hensyn til hvert barns unike behov. Dette krever en aktiv og systematisk observasjon av barnas atferd, utvikling og samspill med andre. Gjennom observasjon kan barnehagepersonalet tidlig identifisere eventuelle utfordringer eller behov for spesialtiltak. Rammeplanen for barnehagen understreker betydningen av dette i kapittel 7 om barnehagen som pedagogisk virksomhet, og poengterer nødvendigheten av å iverksette sosiale, pedagogiske og fysiske tilpasninger som sikrer et inkluderende og likeverdig tilbud for alle barn (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40). Å iverksette nødvendige tiltak basert på observasjonene sikrer at alle barn får den støtten og tilretteleggingen de trenger for å trives og utvikle seg optimalt. Dette arbeidet er avgjørende for å opprettholde et inkluderende miljø der alle barn føler seg verdsatt og får mulighet til å nå sitt fulle potensial (Aunaas, 2018, s. 50).

2.2.2 Tidlig innsats

"Tidlig innsats" refereres til i Stortingsmelding nr. 16 (2006-2007) som en nøkkelstrategi for å både forebygge og adressere tidlige utviklingsvansker hos barn. Hensikten med tidlig innsats er todelt: For det første å forhindre utviklingen av vansker gjennom proaktive tiltak, og for det andre å identifisere og sette inn tiltak mot eksisterende vansker på et nivå hvor de ennå er håndterbare.

Barnehagen spiller en kritisk rolle i denne strategien. Som barnets første store institusjonelle kontakt, har barnehagen en unik mulighet til å bidra til barnets utvikling på en positiv måte. Ansatte i barnehagen er dermed i en ideell posisjon til å oppdage og adressere tidlige tegn på utviklingsmessige utfordringer. Dette perspektivet understøttes også av Hausstätter i hans arbeid fra 2014, som fremhever viktigheten av barnehagens rolle i tidlig innsats (Vik, 2015, s. 15).

2.3 Inkludering

Inkludering i barnehagen handler om å sørge for at alle barn, uavhengig av deres fysiske, sosiale, kognitive eller kulturelle forskjeller, får muligheten til å delta fullt ut i alle barnehagens aktiviteter. Det innebærer å skape et støttende og aksepterende miljø der hvert barn føler seg verdsatt og anerkjent, og deres individuelle behov og bidrag til fellesskapet anerkjennes og tilrettelegges for (Gjems & Alvestad, 2021, s. 97).

2.4 Medvirkning

Rammeplanen (2017, s. 27) legger stor vekt på viktigheten av å engasjere barn aktivt i beslutningsprosesser som påvirker deres barnehagehverdag. Medvirkning i denne konteksten er ikke bare en metodisk tilnærming, men et grunnleggende verdigrunnlag som skal prege alle aspekter ved barnehagens praksis, med mål om å utvikle ansvarlige, reflekterte og aktive samfunnsborgere. Ifølge Samuelsson og Sheridan (2003) mener de at hvis personalet i barnehagen lykkes med å fange et barns perspektiv og få barn til å føle seg inkludert, så kan de oppleve at de er verdifulle deltakere. Når barn føler at de blir hørt og inkludert, opplever de en følelse av verdi og innflytelse i sitt fellesskap. Dette fundamentet er essensielt i barnehagen, hvor utvikling av sosial kompetanse og selvfølelse er nøkkelen til hvert barns velvære og læring (Gjems & Alvestad, 2021, s. 94).

2.5 Samarbeid

For å klare å legge til rette for optimal utvikling og læring for barna i barnehagen, kreves det et godt samarbeid med flere parter. Dette inkluderer alle aktører i barnehagens miljø, fra de ansatte til foreldrene og tilknyttede hjelpeorganisasjoner. Ifølge Barsøe (2010, s. 146), er det nødvendig

med et dyptgående og inkluderende samarbeid for å håndtere de varierte behovene hos alle barn. Godt personalsamarbeid er essensielt for et trygt og utviklende barnehagemiljø. Det fremmer felles forståelse, håndterer bekymringer konstruktivt og sikrer høy kvalitet. Åpen kommunikasjon gir støtte og anerkjennelse, slik at ansatte kan yte sitt beste for barna (Barsøe, 2010, s. 146-147).

2.5.1 Foreldresamarbeid

Som barnehagelærer er det essensielt å skape et nært samarbeid med barnas foreldre og foresatte. Dette er fordi barnehagen fungerer som et andre hjem hvor barna tilbringer mye av sin daglige tid, og det er derfor viktig at de føler seg vel og trygge i dette miljøet (Drugli, 2017, s. 43). Å skape en slik atmosfære krever kontinuitet mellom barnets hjem og barnehagen, hvor overgangen fra familieomsorg til barnehagens omsorg er myk og støttende. Rammeplanen for barnehagen (2017, s 29) understreker det at «barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling, jf. barnehageloven § 1». Dette betyr at med et godt samarbeid, kan barnehagelærere og foreldre sikre at barnet opplever en konsistent og helhetlig tilnærming til omsorg og utvikling. Glaser (2023, s. 22) viser til at barns utvikling henger tett sammen med foreldrenes trivsel og tilliten de har til barnehagen. Gjennom å styrke denne tilliten og samarbeidet, kan barnehagelærere bidra til å fremme barnas vekst og læring på en måte som føles trygg og bekræftende for både barnet og foreldrene.

Forskning understreker viktigheten av foreldres engasjement i barnehagen for barnas velvære og utvikling. Clarke-Stewart & Allhusen (2005) fremhever hvordan foreldredeltakelse bidrar positivt til barns sosiale, emosjonelle og kognitive utvikling i barnehage settingen. Samtidig påpeker Kvistad & Søbstad (2005) at dette engasjementet også forbedrer kvaliteten på det pedagogiske arbeidet i barnehagen, ved å fremme et rikere læringsmiljø og et sterkere samarbeid mellom hjem og barnehage (Glaser, 2023, s. 22).

2.5.2 Samarbeid med eksterne instanser

Barnehagens ledelse har et viktig ansvar for å samarbeide med en rekke kommunale tjenester, inkludert skoler, barneverntjenesten, helsestasjoner og pedagogisk-psykologisk rådgivning. Dette

samarbeidet er kritisk for å sikre at barna mottar helhetlige tjenester som dekker deres behov. Samarbeidet er regulert av spesifikke bestemmelser som ikke bare styrer interaksjonen med disse instansene, men også understreker viktigheten av deres rolle i å støtte barnehagen og ivareta barn og foreldres behov (Børhaug et.al., 2011, s. 196).

2.5 Sosial kompetanse

Ifølge Gresham og Elliott (1990) er sosial kompetanse et sett med lærte ferdigheter som gjør det mulig for mennesker å interagere med andre. Den inkluderer også evnen til å tolke og respondere på sosiale signaler, både verbale og non-verbale, samt å forstå og respektere sosiale normer og regler. Videre innebærer sosial kompetanse evnen til å samarbeide, vise empati, og å kunne løse konflikter på en konstruktiv måte (Gjems & Alvestad, 2021, s. 81).

Utviklingen av sosial kompetanse starter tidlig i barndommen og er essensiell for barns tilknytning, identitetsdannelse og generelle trivsel. Studier viser at gode vennskapsrelasjoner i barndommen kan fremme sosial kompetanse, mens mangel på slike relasjoner kan føre til atferdsproblemer og sosial feiltilpasning. Derfor understreker forskere viktigheten av å fokusere på sosial kompetanseutvikling fra en tidlig alder (Greve, 2023, s. 206). Rammeplanen for barnehagen (2017, s. 22-23) understreker betydningen av sosial kompetanse, og poengterer at ferdigheter som å gjennomføre oppgaver, ta ansvar, samt mestre sosiale og følelsesmessige kontekster, er viktige. Barnehagelærere spiller en sentral rolle i utviklingen av sosial kompetanse i barnehagen, ved å skape læringsmiljøer der barn kan observere og delta i sosiale situasjoner, og ved å støtte barn i situasjoner der de trenger hjelp (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22-23). Disse ferdighetene er ikke bare relevante for samspill med jevnaldrende, men også i forhold til voksen-barn-interaksjoner. Sosial kompetanse utvikles gjennom deltagelse i samtaler og aktiviteter som fremmer samhandling og refleksjon. Det legges vekt på viktigheten av å dele erfaringer og å lære av andres handlinger, ord og holdninger (Johannesen & Sandvik, 2008, s. 79).

2.6 Lek

Rammeplanen for barnehagen (2017, s 20) påpeker lekens sentrale plass og egenverdi i barnehagen. Barnehagen skal legge til rette for å gi barna gode muligheter for lek og vennskap, samtidig som leken skal være en arena for utvikling og læring, og for sosialt og språklig samspill. Ifølge Aunaas (2018, s. 61) er leken grunnlaget for barnas emosjonelle og sosiale utvikling. I leken utvikler barna sin sosiale kompetanse og får anledning til å øve på sosiale ferdigheter. Å bli invitert til å delta i lek av andre barn er særlig verdifullt, ettersom det ikke bare bidrar til barnas trivsel i barnehagen, men også gir dem en følelse av å være verdsatt og akseptert av sine jevnaldrende. Denne sosiale inkluderingen er viktig for å styrke barnas selvtillit og er også avgjørende for utviklingen av vennskap (Aunaas, 2018, s. 61). Resultatene fra GoBaN-studien (2012–2020) om kvalitet i barnehagen viser at bruk av mindre lekegrupper kan fremme barns samtaler med hverandre. Dette kan samtidig utdype og forlenge deres felles interesser gjennom konstruktiv samhandling i hverdagen (Gjems, 2021, s. 73).

2.7 Oppsummering

I teorikapittelet har vi utforsket forskning og teori som kan bidra til å besvare vår problemstilling om "de stille barna". Vi har sett på hvem disse barna er og utforsket ulike årsaker til deres stille natur. Barnehagelærerens rolle har vært et sentralt fokus, spesielt med tanke på tilrettelegging og tidlig innsats. Videre har vi undersøkt viktigheten av ulike former for samarbeid for å oppnå rammeplanens mål, i tillegg til å berøre betydningen av lek og sosial kompetanse i barnas utvikling. I kapittel 3 om metode vil vi gå i dybden på hvilken metode vi har valgt for å besvare vår problemstilling.

3.0 Metode

I dette kapittelet skal vi presentere vår metodiske tilnærming for å kunne besvare problemstillingen. Metode er et verktøy som brukes for å innhente informasjon, tolke, evaluere og analysere informasjon (Larsen, 2017, s. 17). Vi kommer inn på valg av metode, kvalitativt forskningsintervju, valg og presentasjon av informanter, metodekritikk, analyseprosess og etiske overveielser. Vår problemstilling er: *“Hvordan arbeider barnehagelæreren med “de stille barna” i barnehagen?”*.

3.1 Valg av metode

Kvalitativ metode er en forskningstilnærming som fokuserer på å forstå og tolke menneskelig atferd, erfaringer og meninger innenfor sin naturlige kontekst. (Larsen, 2017, s. 98). Kvantitativ metode derimot, krever en klar og avgrenset problemstilling og er som oftest adressert gjennom spørreundersøkelser. Denne metoden samler numeriske data for statistisk analyse, som kan brukes til å identifisere mønstre eller trender (Larsen, 2017, s. 50). Vi har valgt å bruke kvalitativ metode da den kan besvare vår problemstilling.

Kvalitativ metode karakteriseres ved dens dype tilnærming for å utforske informantens opplevelser og erfaringer. Innsamlet data gjennom denne metoden presenteres vanligvis i form av tekst, i motsetning til kvantitative metoder som fokuserer på målbare tall eller mengder. Bruken av kvalitativ metode fokuserer på å utvide forståelsen og kunnskapen om et spesifikt tema, særlig i tilfeller der det er mangel på eksisterende informasjon eller kunnskap (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28). Kvalitativ metode har mange fordeler, som direkte interaksjon med informantene - noe som kan redusere frafall sammenlignet med metoder som bruker skriftlige spørreskjemaer. Denne tilnærmingen gjør det mulig å utforske temaer med begrenset forhåndskunnskap gjennom oppfølgende og utdypende spørsmål underveis, noe som kan føre til rikere og mer detaljerte svar. Dette forbedrer vår forståelse som forskere og bidrar til mer presise forklaringer av funn. Videre muliggjør den direkte kommunikasjonen en høyere grad validitet, ved at vi som forskere kan klargjøre misforståelser, gå dypere inn i materialet, og gjøre observasjoner av informantene som kan forbedre tolkningen av svarene (Larsen, 2017, s. 29).

Vi har valgt å bruke en kvalitativ forskningsmetode i form av et semistrukturert intervju for å undersøke vår problemstilling. Ved å ta i bruk kvalitativ metode har vi mulighet til å gå i dybden og få mer innsikt i barnehagelærerens hverdag. Denne metoden vil hjelpe oss å samle inn den relevante informasjonen for vår oppgave (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28). Vi ønsket å få mer klarhet ovenfor hvordan barnehagelærerne arbeider med “de stille barna”, og derunder få svar på deres synspunkter og erfaringer når det kommer til disse barna, hva de legger i selve begrepet, hvordan de praktiserer medvirkning for disse barna og barnehagelærerens samarbeid med barnas foresatte.

3.3 Semistrukturert kvalitativt forskningsintervju

For å både besvare og gå dypere inn i problemstillingen vår, har vi valgt å bruke semistrukturert intervju. I semistrukturerte intervjuer benyttes en fleksibel intervjuguide med forhåndsformulerte spørsmål og/eller stikkord. Rekkefølgen tilpasses behovene under intervjuet, og oppfølgingsspørsmål brukes for å oppnå dypere eller mer konkrete svar. Vi som intervjuere må også tilpasse oss informantens ønsker om å introdusere nye temaer eller utdypinger. En sentral oppgave for oss som intervjuere er å sikre at intervjuet gir oss den informasjonen som er relevant for problemstillingen (Larsen, 2017, s. 99-100).

Vi valgte å stille spørsmålene i den rekkefølgen som stod i intervjuguiden (vedlegg 1), da det ble mest naturlig med tanke på spørsmålenes innhold. Ut ifra det informantens svarte, kom vi med oppfølgingsspørsmål enten mellom de planlagte spørsmålene eller på slutten. Dermed fikk vi oppklaringer og utdypinger når vi følte at noe kom utydelig frem.

3.3.1 Intervjuguide

En intervjuguide er et verktøy som inneholder temaene som skal tas opp under et intervju, inkludert en omtrentlig ønsket rekkefølge. Dens hovedmål er å stimulere informanten til å dele innsikt i temaer relevant for oppgavens mål og problemstilling. Intervjuguiden kan variere fra en grunnleggende oversikt til en detaljert plan med spesifikke spørsmål. Den tillater utforskning av problemstillingen gjennom flere relaterte spørsmål. Intervjuguiden kan ha ulike grader av struktur - strukturert, semistrukturert eller delvis strukturert. Semistrukturert eller delvis strukturert er

mest vanlig innenfor kvalitativ forskningsmetode. Disse intervjuene fungerer som en målrettet samtale ledet av forskeren, basert på den forberedte guiden som er formet ut ifra problemstillingen og relevante temaer. Evnen til aktiv lytting er viktig for intervjuets kvalitet, fremmende for åpne spørsmål som inviterer til dypere refleksjon og deling av erfaringer. I motsetning til lukkede spørsmål som begrenser informantens svar til et ja eller et nei (Bergsland & Jæger, 2022, s. 33-34).

Vi utarbeidet en intervjuguide (Vedlegg 1) som informantene fikk tilsendt på forhånd, slik at de kunne forberede seg godt og gjerne komme med gode, konkrete svar på det vi var ute etter. Vi erfarte at noen hadde forberedt seg bedre enn andre, men opplevde likevel å få gode intervju med alle informantene. Under intervjuene valgte vi å ikke avbryte informantene for mye, men heller nikke og smile til det som ble sagt. Vi stilte oppfølgingsspørsmål og/eller utdypende spørsmål underveis og på slutten av de forberedte spørsmålene.

3.4 Valg av informanter og gjennomføring

For oss var det viktig å velge informanter med gode erfaringer og kunnskaper til å kunne forklare og reflektere rundt problemstillingen og temaene vi hadde forberedt i intervjuguiden (vedlegg 1). Som nevnt i innledningen ønsket vi å undersøke problemstillingen “Hvordan arbeider barnehagelæreren med “de stille barna” i barnehagen?”, samt gå inn på temaene tilrettelegging, medvirkning og foreldresamarbeid. Med utgangspunkt i dette tok vi et strategisk valg ved å intervjuer førskolelærere/barnehagelærere som jobber i barnehage, fordi vi tenker at disse sitter på verdifull kunnskap og erfaring som ville være nyttig for oppgaven (Dalland, 2020, s.79). Vi kjenner heldigvis til en del barnehagelærere gjennom praksis og arbeidserfaring, og valgte dermed tre av dem. Informantene fikk tilsendt intervjuguide (vedlegg 1) på forhånd, sammen med samtykkeskjema (vedlegg 2) og annen informasjon, slik at de kunne lese gjennom dette på forhånd og stille forberedt til intervjuet. Vi opplevde at informantene viste stor interesse og engasjement overfor vårt prosjekt.

Informantene våre er alle barnehagelærere/førskolelærere, og jobber i to forskjellige barnehager. Informant 1 har jobbet 35 år i barnehage og er for øyeblikket med de store barna. Informant 2 har

jobbet 18 år i barnehage og er med de minste, det samme gjelder informant 3 som har jobbet 11 år i barnehagen.

Da vi skulle utføre intervjuene hadde vi med utskrift av både intervjuguiden (vedlegg 1) og samtykkeskjema (vedlegg 2), som informantene fikk og skrev under på. På denne måten kunne informanten også se på spørsmålene samtidig som vi stilte dem. Intervjuene ble gjennomført i informantens barnehage til et avtalt tidspunkt. På forhånd hadde vi avtalt og satt av cirka 30 minutter til hvert intervju. Under intervjuene valgte vi, som nevnt i avsnitt 3.3.1, å ikke avbryte informantene for mye da de snakket - men heller smile og nikke. Dette opplevde vi at fungerte godt, og vi kom heller med oppfølgingsspørsmål der vi følte at det trengtes.

3.5 Transkripsjon

Transkribering er prosessen med å konvertere tale eller lydopptak til skriftlig tekst. Denne prosessen gjør det mulig for oss som forskere å nøye analysere intervjuinnholdet, identifisere tematiske mønstre og sitere spesifikke deler av våre data nøyaktig (Dalland, 2020, s. 95).

Vi benyttet lydopptak under alle intervjuene, da det ble lettere å transkribere i ettertid. Ved bruk av lydopptak fikk vi være mer tilstede under intervjuene, og et skjerpet fokus. Transkriberingen ble gjennomført fortløpende etter intervjuene, slik at det var ferskt i minne om noe skulle komme litt utydelig frem på lydopptaket.

3.6 Metodekritikk

3.6.1 Validitet og reliabilitet

Validitet refererer til graden av gyldighet og relevans i studiens funn. Når det gjelder kvalitative studier, fokuserer validitet på om forskningen faktisk utforsker det den intensjonelt sikter mot å undersøke. Dette krever innsamling av data som er direkte relevant for forskningsspørsmålet, sikrende at konklusjonene som trekkes er godt begrunnet og troverdige. Validitet i kvalitativ forskning innebærer derfor en grundig og metodisk tilnærming til datainnsamling og analyse, med mål om å sikre at forskningens konklusjoner nøyaktig reflekterer det undersøkte fenomenet. Det innebærer også en vurdering av om forskningsprosessen er transparent og gjennomtenkt, slik

at andre forskere kan følge logikken bak hvordan dataene ble samlet og tolket i lys av problemstillingen (Larsen, 2017, s. 93-94).

Reliabilitet refererer til nøyaktigheten og påliteligheten i forskning, og er viktig for å sikre studiens troverdighet. I kvantitative studier oppnås høy reliabilitet når ulike forskere får identiske resultater ved gjentatte forsøk, eller når en forsker oppnår konsistente resultater over tid. I kvalitative studier er dette mer utfordrende, ettersom forskernes tolkninger kan variere. Reliabilitet i kvalitative studier er knyttet til hvordan data samles inn og analyseres systematisk og transparent for å unngå subjektive skjevheter og tilfeldige feil. Det legges vekt på detaljerte beskrivelser av metodene og en grundig gjennomgang av dataene for å styrke studiens pålitelighet. (Larsen, 2017, s.94-95).

For å sikre validiteten og reliabiliteten i vår oppgave har vi gjort et strategisk valg av informanter, og hatt en intervjuguide som vi forholdt oss til på alle intervjuene. Dette sikrer at intervjuene fokuserer på relevante og konkrete temaer. Vi var bevisste på å holde oss nøytrale, slik at vi i minst mulig grad ikke påvirket svarene til informantene. Reliabiliteten blir også styrket ved at vi er to personer som deltok på intervjuene. På forhånd søkte vi om godkjenning til Sikt (Vedlegg 3) for å ta lydopptak av intervjuene. Med dette utarbeidet vi også et samtykkeskjema (Vedlegg 2), der informantene fikk informasjon om intervjuet og ble bevisst på deres ulike rettigheter under denne forskningen – for eksempel at de når som helst kunne trekke seg fra forskningen, be om innsyn i lydopptak og transkripsjon.

Under transkriberingsprosessen hørte vi nøye gjennom alle lydopptakene, opp til flere ganger, for å sikre at transkriberingen ble nøyaktig. I den skriftlige teksten er det ingen tolkninger inkludert, kun informantenes svar på våre spørsmål. Ved å være nøyaktige og detaljert, presentere informantene, samtidig som vi senere i oppgaven presenterer funn og tolkninger - styrker vi validiteten og reliabiliteten i vår oppgave. Som barnehagelærerstudenter har vi en forståelse for temaet som vi undersøker, og har så langt som mulig prøvd å være så objektiv som mulig. Vi vil også tilføye at det er første gang vi utfører noe som dette, og dermed kan det være med å påvirke resultatet på forskningen. Det vil også alltid være spørsmål vi kunne ha stilt eller temaer vi kunne ha utdypet.

3.7 Analyseprosess

I kvalitative studier innebærer dataanalyse å identifisere mønstre gjennom hele forskningsprosessen, noe som er mer fremtredende enn i kvantitative studier. Analysen begynner med innsamling og bearbeiding av data og går videre til tolkning og teoribygging. Selv om kvantitative metoder benytter tabeller og figurer for analyse, krever også kvalitative data koding og kategorisering for å avdekke likheter, forskjeller og mønstre. Analysen av kvalitative data innebærer å redusere og systematisere store tekstvolumer, ved å fjerne irrelevant informasjon og organisere materialet. Dette kan involvere innholdsanalyse hvor tekster kodes og kategoriseres for å lette gjenkjennelsen av mønstre (Larsen, 2017, s. 113).

Innholdsanalyse har vært vår metode for å analysere dataene, der vi har sortert og kategorisert intervjudataene i relevante temaer. De ulike kategoriene vi har sortert dataen i, vil vi presentere i kapittel 4. Målet vårt med [innholdsanalysen](#) var å oppnå en dypere forståelse av dataene, identifisere underliggende temaer og prosesser, og fremme kunnskap som kan overføres og anvendes videre i oppgaven.

I kodingsprosessen brukes teori som utgangspunkt for å skape mening og forbindelser i materialet. Kompleksiteten av koding og kategorisering varierer med datamengden og krever ofte manuell gjennomføring (Larsen, 2017, s. 114). For å finne mønstre i kodede data, ser man etter sammenhenger og eksempler, noe som kan hjelpes ved bruk av datamatriser som organiserer informasjonen for enklere sammenligning (Larsen, 2017, s. 116).

Ved nøye og bevisst utforming av spørsmålene i intervjuguiden (Vedlegg 1), med en klar intensjon om å dekke bestemte temaer, ble analyse- og kodingsprosessen lettere. Spørsmålene våre var åpne, men samtidig målrettet, og var utformet for å hente ut spesifikk informasjon. Dette førte til at informantene kunne svare uten vanskeligheter. Dermed kunne vi også klart identifisere og velge ut temaene som ble sentrale for vår analyse basert på deres relevans og de innsiktene de ga i spørsmålene våre.

3.8 Etiske retningslinjer

Etiske retningslinjer i forskning krever at man følger prinsipper som informert samtykke og konfidensialitet. Informert samtykke sikrer at deltakerne er godt informerte om formålet med forskningen, at deres deltagelse er frivillig, og at de kan trekke seg uten negative konsekvenser. Informasjonen skal presenteres nøytralt og samtykke gis uten press, helst skriftlig. Forskerne må også holde deltakernes data konfidensielle og unngå å avsløre identiteten. I kvalitative studier, som intervjuer, kan det være utfordrende å bevare anonymiteten, mens i kvantitative undersøkelser hjelper nøytrale spørsmål med å opprettholde denne anonymiteten (Bergsland & Jæger, 2022, s. 47).

Før vi kunne avtale med informanter og tidspunkt for intervju måtte vi søke om godkjenning fra Sikt (Vedlegg 3), gjennom et meldeskjema de har forhåndslandet på sin nettside. Da vi fikk godkjenningen etter noen måneder, tok vi kontakt med informantene vi ønsket å bruke i vår bacheloroppgave. Etter at informantene takket ja til å delta på intervju, fikk de tilsendt både intervjuguide (Vedlegg 1) og samtykkeskjema (Vedlegg 2) på mail. Slik at de kunne lese gjennom dem på forhånd. Vi hadde også med oss utskrift av begge dokumentene til intervjuene, og informanten skrev under på samtykkeskjema (Vedlegg 2) før vi startet selve intervjuet. Selv om det allerede stod i samtykkeskjema (Vedlegg 2) som de hadde lest på forhånd - minnet vi dem på at dette er frivillig, de kan trekke seg når som helst og dataene vil være konfidensielle og anonymisert.

3.9 Oppsummering

I dette kapittelet har vi presentert og gjort rede for vår metodiske tilnærming og innhenting av empiri. Vi har presentert informanter, gjennomføring av forskningsintervju og transkripsjon. Vi viser til metodekritikk, etiske retningslinjer og hva vi har gjort for å sikre validitet og reliabilitet, samt arbeid med analyseprosess. I neste kapittel vil vi presentere empiri fra intervjuene vi har gjennomført.

4.0 Presentasjon av empiri

I denne delen av oppgaven presenterer vi funn fra våre forskningsintervju gjennom en tematisk analyse. Vi presenterer de mest relevante funnene for vår problemstilling:

Hvordan arbeider barnehagelærere med "de stille barna" i barnehagen?

Funnene presenteres tematisk i tråd med intervjuguiden vår. Vi kommer inn på barnehagelærerens forståelse av begrepet, hvordan de tilrettelegger for barnas medvirkning og inkludering, samt samarbeid.

4.1 Barnehagelærerens forståelse av begrepet "de stille barna"?

Vi ønsket å utforske hva de ulike barnehagelærerne tenker om begrepet "de stille barna". Vi ønsket å se hvordan de forskjellige barnehagelærerne beskriver og oppfatter disse barna, for å få et klarere bilde av hva begrepet betyr i deres daglige praksis. Informant 1 uttaler seg slik:

For meg er de stille barna stille, passive, forsiktig, tilbaketrukket, sjenert, kan være alene over lengre tid, det kan være at de ikke tar kontakt med andre barn eller voksne. Det stille barnet for meg kan være stille over lengre tid

Informant 2 sier:

Det vil jeg jo tenke er de som man ikke ser så godt, kanskje de som går litt under radaren, de som er litt, ja, bedagelig, rolig, de som er enkle. [...] De som kanskje har litt angst, engstelige barn. Redd for å ta plass.

Informant 3 sier:

De stille barna er gjerne de som ikke gjør så mye utav seg. Lite konflikter og leker fint.

Basert på svarene fra informantene blir det tydelig at det er en felles oppfatning blant dem om hvem "de stille barna" er. Dette synet er i tråd med hvordan Barsøe (2010, s. 27) beskriver disse barna; de som gjerne tar liten plass og som lett kan bli oversett i skyggen av de mer utagerende barna.

Vi fortsatte intervjuene med å spørre hvordan de ulike barnehagelærerne tilnærmer seg “de stille barna” i forhold til andre barn i barnehagen. Her fikk de komme med eksempler på hvilke metoder de bruker for å imøtekomme behovene til disse mer tilbaketrukne barna. Informant 1 uttaler seg slik:

Med forsiktighet. Vi snakker ikke over hodet på barna, om de stille barna. Vi tar det barnet som alle andre, prøver vi så godt det lar seg gjøre. Og har tålmodighet, ikke minst. [...] Ikke vise frustrasjon, det synes jeg er viktig.

Informant 2:

[...] med å vise at du er der. Ved å være en våken voksen, som ser at de er der og at de har andre behov kanskje, enn de andre barn. Være mer til stede. [...] Vi må gjerne jobbe litt mer. Gå litt mer inn i på følelser, både dine egne og de andre barna sine. Kanskje det er de barna du må, hente litt inn.

Informant 3:

Da må du trå litt varsommere. Ofte så kan de være litt tause, snakker ikke så mye, så du må bruke ditt språk for å for de i tale, og få de med i lek, være en voksenstøtte. [...] Da deler vi gjerne i mindre grupper. Ser litt på sammensetning av barn, hvem de kan passe sammen med. Vi kan ha nussa-grupper. Det er ofte noe de kan ha nytte av.

Alle tre informantene understreker viktigheten av å tilnærme seg barna med forsiktighet og tålmodighet. De legger vekt på at det er viktig å være en tilstedeværende voksen som ser og anerkjenner barnas individuelle behov, dette samsvarer med Aunaas (2018, s. 50), som skriver at stille barn har et like stort behov for å bli anerkjent og sett som resten av barnegruppen.

4.2 Barnehagelærerens bruk av inkludering og medvirkning

I intervjuene fokuserte vi mye på medvirkning og inkludering generelt i barnehagehverdagen. Vi hadde flere spørsmål om dette, hvor vi ønsket å få ut hva de tenkte om inkludering og medvirkning i barnehagen, og hvordan de legger til rette for dette med "de stille barna".

Informantene er enig i hva de legger i begrepet medvirkning, og informant 2 uttrykker seg slik:

Det er viktig at de får være med og ha meninger. Jeg tenker at de ikke alltid kan bestemme. Men at de er med på å påvirke sin egen hverdag. Det er jo viktig i forhold til senere i livet også, at de vet at de kan si sin mening, og den faktisk blir hørt.

Informant 2 sin uttalelse er i tråd med Rammeplanen for barnehagen (2017, s. 27), som understreker viktigheten av å aktivt engasjere barn i beslutningsprosesser som påvirker deres barnehagehverdag.

Videre spurte vi om hvordan de tilrettelegger for "de stille barna" og sikrer deres medvirkning i barnehagehverdagen. Informant 1 sier slikt:

Det er jo på lik linje med de andre barna, men her og dialog med foreldrene [...]

Informant 2:

De må kanskje ha litt hjelp til å medvirke i sin barnehagehverdag, at man ser tengene de gir, at man spiller på det som de interesserer seg for, det man ser at de sitter og leker med. At man kan på en måte, at de får medvirke på den måten, og at de kanskje ikke er de som skriker høyest, men at de må på en måte lese de litt hvordan de skal medvirke.

Informant 3:

Du er jo gjerne litt mer på, på de barna, du er gjerne mer i forkant." Mer beskrivende gjerne. De får kanskje mer goder på en måte, for du vil så gjerne at de skal være med i gjengen. Så det blir jo mer voksentetthet. Også må jo du gå ut ifra hvor de er og hva de liker, sine interesser, og det blir gjort mer av de tingene som de interesserer seg for.

Alle tre informantene understreker viktigheten av individuell tilpasning og oppmerksomhet til barnas interesser og behov. De er enige om at barna skal få medvirke i sin barnehagehverdag på en måte som er tilpasset deres unike måter å uttrykke seg på. Dette inkluderer å være oppmerksom på barnas interesser og aktiviteter de liker å delta i. Dette er noe som samsvarer med Lund (2012, s. 15) om viktigheten med å være oppmerksom voksen som klarer å se barnas ulike behov og ønsker.

4.3 Barnehagelærerens samarbeid med foresatte

Videre i intervjuene kom vi inn på samarbeid, og spesielt med foreldre når der kommer til arbeid med "de stille barna". Informant 1 uttaler seg slik:

Et annet viktig tema i intervjuene er hvordan de samarbeider med de foresatte.[...] Så er det viktig at vi får mye informasjon med foreldrene, hvordan de selv ser på det stille barnet. Og se om det er store forskjeller, aldri heller tvinge barna til å gjøre noe. Dialog og samtale med foresatte. Det er det vi hadde med foreldrene, finne hva som er best, hvordan vi skulle få barnehagehverdagen hennes så fin som mulig. Vi måtte jo da lage et felles mål med foreldrene om hvordan denne overgangen skulle gå. [...] Men det handler om å ha disse gode samtale med foreldrene.

Informant 2:

Det er jo viktig å ta de med, med en gang, tenker jeg. Det gjør jeg alltid. Hvis jeg ser at det er noen barn som sliter med noe, inkludert de stille, så er det viktig å ha de fort på banen. Så jeg synes det er viktig at de er med, med en gang.

Informant 3:

Ja, foreldresamarbeid er jo veldig viktig. Det viktigste er jo at barna ser at vi har god kontakt. At de blir trygge på den måten. Og så må vi ha jevnlig samtaler, og det er jo de som kjenner barnet aller, aller best. Så de kan gjerne komme med tips, men samtidig så er det forskjellig hjemme og i barnehagen. Ja, og de kan jo snakke med barnet litt

hjemme, at det kanskje er lettere på tomannshånd med foreldrene, at det blir enklere å. Men jeg har også vært med på at foreldrene er med litt i barnehagen for å trygge dem også.

Intervjuene viser en klar enighet blant informantene om viktigheten av foreldresamarbeid i barnehagen, spesielt for stille barn. De understreker nødvendigheten av tidlig involvering, åpen dialog, og regelmessige samtaler med foreldrene for å tilpasse støtten til barnets behov og sikre en trygg barnehagehverdag.

4.4 Tiltak og aktiviteter barnehagelæreren har implementert

I intervjuene spurte vi også hvilke tiltak eller aktiviteter de ulike barnehagelærerne hadde implementert angående "de stille barna" for å integrere dem i lek og sosialisering med andre barn. Informant 2 og 3 var ganske enige i aktiviteter som de brukte. Informant 2 uttaler seg slik:

[...] mindre grupper. Det er på en måte alfaomega for disse stille barna. At de kan ha kanskje bare én, vi har begynt kanskje med bare 1 eller 2 barn som de har vært med, og så ser man hvordan det går.

Informant 3 uttaler seg slik:

Men å ta en bordaktivitet med spill eller noe som du vet at de interesserer seg i. Men små grupper, det føler jeg jo er oppskriften [...] Man kan ha ulike aktiviteter, som for eksempel nussa har vi brukt en del, for de barna som er litt usikre.

Begge informantene nevner at de har tatt i bruk mindre grupper, når det kommer til lek i barnehagen. GoBaN-studien viser at bruk av mindre lekegrupper kan styrke barns interaksjon med hverandre (Gjems, 2021, s. 73).

4.5 Oppsummering

Funnene i intervjuene belyser at barnehagelærerne anerkjenner "de stille barna" som: de som ofte kan gå under radaren. Barnehagelærerne beskriver disse barna med egenskaper som passive, forsiktige og tilbaketrukkne. De vektlegger viktigheten av å være oppmerksomme og til stede for å

støtte disse barnas behov og sikre deres involvering. De understreker også betydningen av å samarbeide tett med foreldrene for å få en helhetlig forståelse av barnets behov og for å skape en trygg og inkluderende barnehagehverdag. Dette samarbeidet beskrives som essensielt for å tilpasse tilnærminger og intervensjoner som kan støtte "de stille barnas" deltakelse og trivsel. I neste kapittel vil vi foreta oss drøfting av empiriene og knytte det opp mot teorien vi tidligere har presentert i oppgaven.

5.0 Drøfting

For å kunne svare på problemstillingen *“Hvordan arbeider barnehagelæreren med de “stille barna” i barnehagen?”*, er det vesentlig å se på likheter og ulikheter fra teori- og empirikapitlene. Dette vil gi oss en større forståelse av tilnærmingene og metodene som brukes for å støtte og inkludere “de stille barna” i barnehagehverdagen.

5.1 Hvem er “de stille barna”?

Johannesen & Sandvik tolker begrepet stillhet fra to perspektiver - “positivt og negativt”. På den ene siden er stillhet knyttet med positive kvaliteter som ro og harmoni, mens på den negative siden i form av gjemsel og tankeløshet (Johannesen & Sandvik, 2008, s. 70). Fra informantenes perspektiv, er dette også noe de beskriver. På den ene siden beskriver informantene “de stille barna” som rolige, passive og forsiktig. Dette samsvarer med Lund’s beskrivelse av sjenanse. Hun mener at sjenanse burde bli betraktet som en adferdsutfordring på lik linje med utagerende atferd (Lund, 2012, s. 15). På den andre siden beskriver informantene “de stille barna” som engstelige barn, som kan være i form av angst, sosial tilbaketrekning og depresjon. Merrell sier at angst kan hindre barns deltakelse i sosiale aktiviteter på den måten at det kan stenges for et meningsfylt liv og livsglede (Merrell, 2008, ref i Bru, 2011, s. 19). Informant 1 forteller at hen har opplevd et stille barn som til tider kunne vise tegn på depresjon, ved å uttrykke seg som trist og tilbaketrukket.

Bru (2011, s. 20) påpeker at sosial passivitet hos barn kan skyldes emosjonelle vansker som depresjon eller sosial angst. Forskning viser at angst og depresjon kun påvirker en liten del av de tilbaketrukne barna, og at sosial tilbaketrekning også kan indikere andre utfordringer, som dårlig sosial kompetanse eller et svakt sosialt miljø (Rubin, Coplan & Bowker, 2009; referert i Bru, 2011).

Barsøe (2010, s. 27) sier at “de stille barna” ikke tar opp så mye plass i gruppen, og dette kan dermed føre til at de kan bli oversett. Dette er noe som kom fram hos informant 3 når hen snakket om inkludering av “de stille barna” i lek og relasjonskartlegging i barnehagen. Hun sier dette: *“[...] Vi har jo et fargeskjema i barnehagen som vi bruker, for å finne ut hvem de stiller barna er.*

Dette er litt for oss voksne også, for å se hvor det brenner hos oss. Det er ikke alltid du ser de stille barna, så det er litt sånn aha-opplevelser når vi tar slike fargeskjemaer”.

5.2 Barnehagelærernes tilnærming og tilrettelegging

Den teoretiske forståelsen av «de stille barna», gir en bakgrunn for å forstå behovene til disse barna i barnehagehverdagen. Denne forståelsen reflekteres i hvordan barnehagelærerne tilnærmer seg “de stille barna” med individuelle metoder for å inkludere dem og sikre deres deltakelse i barnehagen.

Aunaas (2018, s. 50) sier at det er viktig å skape et støttende og positivt barnehagemiljø, som tar hensyn til barnas individuelle behov. For å oppnå dette er det viktig med aktiv og systematisk observasjon av barnets atferd, utvikling og samspill med andre. En av informantene beskriver hvordan hen bruker observasjon for å forstå det stille barnet. Gjennom observasjon fant hen ut at barnet brukte det verbale språket kun med de hun var trygg på, både barn og voksne. Dermed tok informanten dette i betraktning i alt fra måltidssituasjoner til turer utenfor barnehagen, ved at hen lot barnet sitte/gå sammen med sine tryggheter. Dette gjorde at barnet var mindre innesluttet og mindre alene i løpet av barnehagehverdagen.

En annen informant nevnte hvordan man kan få “det stille barnet” mer inn i barnegruppen, ved at de har brukt Nussa-grupper. Nussa er et lekebasert utviklingsprogram hvor man fokuserer på å skape et trygt og godt lekemiljø, ved bruk av mindre grupper (Sandgrind, 2023). Informanten sier: *“Vi vil at barna skal være inni toleransevinduet, men ofte så er disse barna som enten er stille eller de som er veldig energiske over eller under. Så er det om å gjøre å få de inn her da. Enten med rolige aktiviteter, så de kan puste og finne roen. Noen må roe seg ned og noen må opp [...] Det er veldig kjekt, vi blåser gjerne fjær eller ballonger. Kanskje de skal sprekke, sånn at det blir ekkelt [...] Masse sånn koselig, rolig lek”.*

GoBaN-studien har vist at bruk av mindre grupper kan ha en positiv effekt på barns samspill og samtaler (Gjems, 2021, s. 73). Rammeplanen vektlegger at barnehagen skal tilrettelegge for å gi alle barn gode muligheter for lek og relasjonsbygging. Leken skal samtidig være en arena for læring og utvikling, samt for sosialt og språklig samspill (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Disse to eksemplene understreker betydningen av å være en oppmerksom og tilstedeværende

voksen, noe som også støttes av Barsøe's (2010, s. 27) utsagn om at "de stille barna" kan trenge ekstra oppmerksomhet for å bli sett og hørt, ettersom deres stille natur lett kan falle i skyggen av den utagerende atferden. Vi ser at tilpasning av aktiviteter er betydningsfullt, da stille barn ofte kan føle seg mer komfortable og mindre oversett i mindre grupper - fordi at de gjerne ikke blir dominert av barn med andre forutsetninger. Derfor tenker vi at Nussa-grupper er et godt pedagogisk program man kan implementere i barnehagen.

5.2.1 Hvordan barnehagelærerne praktiserer inkludering og medvirkning

Inkludering og medvirkning er fundamentale prinsipper i barnehagen som både teorien og empirien legger vekt på. Disse prinsippene handler om mer enn bare fysisk tilstedeværelse i gruppen; de omfatter aktiv deltagelse og innflytelse i barnets egen hverdag. Som nevnt i teorikapittelet 2.1 "de stille barna", belyses viktigheten av å anerkjenne og forstå hvert enkelt barns unike perspektiver og behov (Barsøe, 2010, s. 27). Vi mener at som barnehagelærer er det sentralt å ha forståelse for at stille barn har egne måter å kommunisere og interagere med verden rundt seg. Dette inkluderer å anerkjenne at deres stillhet ikke nødvendigvis betyr at de ikke ønsker å delta, men at de kanskje trenger andre måter å engasjere seg på.

Informantene var enige om viktigheten av å la "de stille barna" få medvirke og inkluderes i sin barnehagehverdag, på lik linje med andre barn. Hvordan inkluderingen og medvirkningen ble praktisert varierte blant informantene, men vi kunne også se noen likheter. Det ble nevnt bruk av visuelle bilder i form av aktiviteter og sanger - slik at barna kunne fremme deres ønsker. Det ble også nevnt bruk av observasjoner man har gjort seg av barnets interesser, slik at barnet fikk holde på med det de likte og muligheten til å skape relasjoner gjennom interessene. Dette støttes av Gjems & Alvestad's utsagn om at alle barn får muligheten til å delta aktivt i barnehagens aktiviteter. Dette innebærer å legge til rette for et støttende og inkluderende miljø der barnas bidrag til fellesskapet anerkjennes og tilrettelegges for (Gjems & Alvestad, 2021, s.97).

Informant 2 uttaler seg slik: *"De må kanskje ha litt hjelp til å medvirke i sin barnehagehverdag - at man ser tegnene de gir, at man spiller på det som de interesserer seg for, det man ser de sitter å leker med"*. Vi mener dette viser en aktiv innsats for å lese "de stille barna" og deres interesser, selv når disse ikke blir tydelig verbalt kommunisert. Ved at barnehagelærere lykkes med å fange opp barnets interesser, kan dette bidra til at barnet føler seg hørt og inkludert. Dermed også

oppleve seg som verdifulle deltakere i barnehagen (Samuelsson & Sheridan, 2003, ref. i Gjems & Alvestad, 2021, s. 94).

Informant 3 nevner et verktøy som hen tar i bruk for å kartlegge relasjoner blant barna i barnehagen. Informanten kaller det for en busstur, og sier slik: *“Barna får velge hvem de skal ha med seg. Her blir det veldig åpenlyst hvis det ene barnet aldri blir valgt av noen. Da må vi inn å gjøre noe. Det går jo litt på mobbing og, men samtidig også på de stille barna”*. Dette tenker vi er et fint verktøy å bruke for å adressere barn-barn relasjonene i gruppen. På denne måten kan man se hvor man trenger å sette inn tiltak og hvem som bør inkluderes mer ved hjelp av voksne. Eksempel på dette kan som tidligere nevnt være å lage mindre lekegrupper.

5.3 Samarbeid

Samarbeidet mellom barnehagelærer og forskjellige aktører er meget viktig for å kunne støtte “de stille barna” i barnehagen. Dette samarbeidet inkluderer samspill mellom barnehagepersonell, foresatte og eksterne instanser - alle med hver sin rolle i å fremme barnets beste interesse. I teorien nevner vi ikke særlig om personalsamarbeid, da informantene ikke spesifikt snakker om dette temaet. Istedenfor refererer informantene mye til «vi» når de uttaler seg om hvordan de arbeider og tilrettelegger for «de stille barna”.

5.3.1 Foreldresamarbeid

Samarbeidet med foresatte er avgjørende for å forstå og møte "de stille barnas" behov. Informantene deler hvordan de involverer foreldrene tidlig og ofte, samt hvordan dialogen med foresatte gir verdifulle perspektiver på barnets atferd både i og utenfor barnehagen. Informant 1 uttrykker seg slik: *“Så er det viktig at vi får mye informasjon av foreldrene, hvordan de selv ser på det stille barnet”*, mens informant 2 sier: *“Hvis jeg ser at det er noen barn som sliter med noe, inkludert de stille, så er det viktig å ha de fort på banen [...] Vi kan lage aktivitetsplaner. De kan ha noen oppgaver som de har hjemme, kanskje de må ut på sosiale arenaer når de har fri, samtidig som vi gjør det samme her”*. Dette viser et aktivt forsøk på å inkludere foresattes synspunkt i tilretteleggingen av barnehagehverdagen, noe som støttes av det Clarke-Stewart & Allhusen (2005) sier om at foreldredeltakelse bidrar positivt til barns kognitive, sosiale og

emosjonelle utvikling. Samtidig støttes det også av Kvistad & Søbstad's (2005) utsagn om at læringsmiljøet i barnehagen kan bli rikere og sterkere ved godt samarbeid mellom barnehagen og hjemmet (Glaser, 2023, s. 22), slik som informant 3 nevner: "Ja foreldresamarbeid er jo veldig viktig. Det viktigste er jo at barna ser at vi har god kontakt, at de blir trygge på den måten".

«««

5.3.2 Samarbeid med eksterne instanser

For "de stille barna" som trenger ytterligere støtte, er samarbeidet med eksterne instanser som PPT, helsestasjonen eller andre spesialtjenester viktig. Disse instansene kan tilby spesialkompetanse og ressurser som barnehagen ikke nødvendigvis har tilgang til internt (Børhaug et. al., 2011, s. 196). En av informantene nevner hvordan eksterne ressurser blir brukt til å utfylle barnehagens arbeid og gi en mer tilpasset støtte til barnets behov. Dette samarbeidet mener vi bidrar til en mer helhetlig støtte rundt barnet, og sikrer at barnet får den hjelpen de trenger for å trives og utvikle seg.

5.4 Oppsummering

Drøftingen viser at barnehagelærernes arbeid med "de stille barna" krever spesifikke strategier og metoder for å sikre deres inkludering og deltakelse. Gjennom aktiv observasjon, tilpassede aktiviteter og samarbeid med foreldre og eksterne instanser, skaper lærerne et støttende miljø som ivaretar disse barnas unike behov. Studien fremhever viktigheten av forståelse og individuell tilnærming for å fremme en inkluderende barnehagehverdag, der alle barn føler seg sett og hørt. Dette arbeidet er avgjørende for deres trivsel og utvikling både nå og i fremtiden.

6.0 Avslutning

Gjennom vår utforskning av hvordan barnehagelærere arbeider med “de stille barna”, har vi avdekket betydelige innsikter i de pedagogiske tilnærmingene som anvendes for å støtte disse barnas trivsel og deltakelse i barnehagens daglige aktiviteter. Det kommer frem at engasjement og tilpassede metoder er essensielt for å anerkjenne og imøtekomme “de stille barnas” ulike behov og preferanser. Barnehagelærerens rolle er meget viktig for å sikre at alle barn, uavhengig av deres sosiale disposisjon, blir sett og hørt i barnehagen.

Konklusjonen er at suksessen i arbeidet med “de stille barna” i stor grad avhenger av barnehagelærerens evner til å observere, forstå og handle i tråd med hvert enkelt barns behov. Det understreker viktigheten av videreutdanning og bevisstgjøring rundt temaet for å fremme en inkluderende praksis som respekterer og verdsetter alle barns bidrag og tilstedeværelse i barnehagen. Dette er ikke bare viktig for barnas nåværende velvære og utvikling, men også for deres fremtidige sosiale og emosjonelle kompetanse.

Litteraturliste

- Alvestad, M. & Gjems, L. (2021). Pedagogisk innhold og tilrettelegging i barnehagen. I M. Alvestad. & L. Gjems. (red.). *Pedagogisk kvalitet i barnehagen*. (s. 74-90). Universitetsforlaget.
- Aunaas, L. (2018). *Introverte barn i barnehage, skole og SFO: Vil du ikke være med og leke?* Kommuneforlaget.
- Barsøe, L. (2010). *Ville og stille barn i barnehagen - veier ut av låste atferdsmønstre*. (2.utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (red.). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2.utg. s. 15-50). Cappelen Damm Akademisk.
- Bru, E. (2011). Emosjonelt sårbare og sosialt passive elever. I U. V. Midthassel, E. Bru, S. K. Ertesvåg & E. Roland. (red.). *Sosiale og emosjonelle vansker: Barnehagens og skolens møte med sårbare barn og unge*. (s. 17-33). Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7.utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Drugli, M. B. (2017). *Liten i barnehagen*. Cappelen Damm AS.
- Gjems, L. & Alvestad, M. (2021). Barns tilhørighet, trivsel, medvirkning og mangfold i barnehagen. I M. Alvestad. & L. Gjems (red.). *Pedagogisk kvalitet i barnehagen*. (s. 92-105). Universitetsforlaget.
- Gjems, L. (2021). Pedagogiske prosesser: Kommunikasjon og samtaler i barnehagen. I M. Alvestad. & L. Gjems (red.). *Pedagogisk kvalitet i barnehagen*. (s. 58-73). Universitetsforlaget.
- Glaser, V. (2023). *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. (3.utg.). Universitetsforlaget.

- Greve, A. (2023). La oss leve for hverandre. I S. Mørreaunet, V. Glaser & K. H. Moen (red.). *Barnehagens grunnsteiner: formålet med barnehagen*. (3. utg. s. 203-211). Universitetsforlaget.
- Johannesen, N. & Sandvik, N. (2008). *Små barn og medvirkning: Noen perspektiver*. Cappelen Damm AS
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir. <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Larsen, A. K. (2017). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Lund, I. (2012). *Det stille atferdsproblemet; Innagerende atferd i barnehage og skole*. Fagbokforlaget.
- Sandgrind, S. W. (2023, 24. november). - Etter hvert tør alle barna å slå seg løs. *Barnehage.no*. <https://www.barnehage.no/folelser/etter-hvert-tor-alle-barna-a-sla-seg-los/251482>
- Statistisk sentralbyrå. (2023, mars 21.). Barnehager – statistikk. Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>
- Vik, S. (2015). Tidlig innsats i barnehagen: En studie av barnehagelæreres forståelse av egen profesjonsrolle. *Ceptra-sriben*, 15 (19), 15. <https://doi.org/10.17896/UCN.cepra.n19.151>

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Tema	Spørsmål
Grunnleggende informasjon	<ul style="list-style-type: none">- Hvilken utdanning har du og hvor lenge har du jobbet i barnehagen?
«De stille barna»	<ul style="list-style-type: none">- Hva legger du i begrepet “de stille barna”?- Har du noen erfaringer med stille barn?- Hvordan tilnærmer du deg barn med innagerende atferd i forhold til andre barn?- Kan du dele noen erfaringer eller utfordringer du har møtt i arbeidet med "de stille barna", og hvordan du har adressert disse?
Medvirkning	<ul style="list-style-type: none">- Hvilke tanker har du rundt arbeidet med barns medvirkning i barnehagen?- I hvilken grad og på hvilken måte får disse barna medvirke i sin barnehagehverdag?
Tilrettelegging	<ul style="list-style-type: none">- Hvordan tilrettelegger du for disse barna i barnehagehverdagen?- På hvilken måte involverer du foresatte i arbeidet med å tilrettelegge for deres "stille barns" trivsel, inkludering, og læring?- Kan du gi eksempler på tiltak eller aktiviteter du har implementert for å fremme trivsel spesifikt for "de stille barna"?
Inkludering	<ul style="list-style-type: none">- På hvilken måte arbeider du for at “de stille barna” blir inkludert i lek og får knytte vennskap i barnehagen?
Foreldresamarbeid	<ul style="list-style-type: none">- På hvilken måte involverer du foresatte i arbeidet med å tilrettelegge for deres "stille barns" trivsel, inkludering, og læring?

Vedlegg 2: Samtykkeskjema

Samtykkeskjema

Dette er et spørsmål om du ønsker å delta som informant gjennom intervju til vår bacheloroppgave. Formålet med oppgaven er å undersøke hvordan barnehagelæreren tilrettelegger “de stille barnas” barnehagehverdag.

Formål

I barnehagen er det et mangfold av barn med ulike behov og forutsetninger. Derfor ønsker vi å undersøke hvordan barnehagelærere tilrettelegger for “de stille barnas” trivsel, deltakelse, inkludering og læring. For å finne svar på dette, vil vi intervjuer ulike barnehagelærere for å undersøke hvordan de tilnærmer seg “de stille barna”.

Problemstillingen vår er:

“Hvordan kan barnehagelæreren tilrettelegge for trivsel, inkludering og læring blant “de stille barna” i barnehagen?”

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du samtykker til å delta i vårt prosjekt, innebærer dette en deltakelse i form av et intervju, hvor dine opplysninger fra intervjuet vil bli benyttet som hjelp til å besvare vår problemstilling. Intervjuet inneholder spørsmål om dine erfaringer med “de stille barna”. De som vil ha tilgang til informasjon fra intervjuet, er oss to studenter og vår veileder. Det vil derimot ikke bli gitt personopplysninger eller andre opplysninger som kan føre til identifikasjon av deg.

Det er frivillig å delta

Deltakelse i prosjektet er fullstendig frivillig. Dersom du velger å delta, har du rett til å trekke tilbake samtykket ditt når som helst, uten å måtte oppgi noen grunn. Alle personopplysninger og informasjon som er innhentet i intervjuet, vil da bli slettet. Som deltaker har du full rett til å be om innsyn, retting, sletting, begrensning og dataportabilitet av dine personopplysninger. Videre har du rett til å klage til Datatilsynet.

Personvern - oppbevaring av dine opplysninger

Bacheloroppgaven vår vil være anonymisert, og derfor vil det ikke være mulig for noen å identifisere deg. Vi forplikter oss til å behandle personopplysningene dine konfidensielt og i tråd med personvernregelverket. Notatene fra intervjuet vil bli lagret på en måte som hindrer tilgang for andre. Ved å delta samtykker du til at dine personopplysninger behandles i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Dersom det skulle komme fram noen personopplysninger under intervjuet, vil disse bli anonymisert slik at kun vi har forståelse for innholdet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra HVL har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Det er Høgskulen på Vestlandet som er ansvarlig for vårt forskningsprosjekt.

Hva skjer med opplysningene etter at bacheloroppgaven er levert?

Alle notater fra intervjuet slettes og makuleres når bacheloroppgaven er levert og godkjent. Oppgaven leveres 23. mai, og deretter er det en sensurtid på tre uker.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Om du skulle ha noen spørsmål angående oppgaven eller bare ønsker mer informasjon, ta gjerne kontakt med:

████████████████████

Mobil: ██████████

E-post: ██

Eller:

████████████████████

Mobil: ██████████

E-post: ██

Eller vår veileder:

Birgitte Ivarhus Sollesnes

Mobil: 555 87 719

E-post: birgitte.ivarhus.sollesnes@hvl.no

Personvernombudet for Høgskulen på Vestlandet kan kontaktes på mail til

Trine.Anikken.Larsen@hvl.no, eller telefon 555 87 682

For spørsmål angående personvern kan deltakerne også kontakte Sikt personverntjenester på

personverntjenester@sikt.no, tlf. 739 84 040

Med vennlig hilsen ██████████ og ██████████

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet, og fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

Å delta i et intervju

Jeg samtykker til at mine svar kan oppbevares og behandles fram til prosjektet er avsluttet.

(Signatur av prosjektdeltaker, sted og dato)

Vedlegg 3: Godkjenning fra Sikt

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
421441

Vurderingstype
Standard

Dato
26.02.2024

Tittel
Intervju til bachelor

Behandlingsansvarlig institusjon
Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig
Birgitte Ivarhus Sollesnes

Student

Prosjektperiode
01.01.2024 - 14.06.2024

Kategorier personopplysninger
Alminnelige

Lovlig grunnlag
Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 14.06.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar
OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagrings, nettspørreskjema, videosamtale el.).

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 4: Koding av intervjuer

KODING

Begrepet “de stille barna”

Informant 1	Informant 2	Informant 3
<p>For meg er de stille barna stille, passive, forsiktig, tilbaketrukket, sjenert, kan være alene over lengre tid, det kan være at de ikke tar kontakt med andre barn eller voksne. Bare når de selv ønsker det, eller vil.</p>	<p>Det vil jeg jo tenke er de som man ikke ser så godt, kanskje de som går litt under radaren, de som er litt, ja, bedagelig, rolig, de som er enkle. Men altså det er jo sånn man ser de, men jeg tenker jo at det er jo de som kanskje trenger mer hjelp. De som kanskje har litt angst eller ja, er engstelige barn. Redd for å ta plass.</p> <p>Kanskje er de litt stille, og noen er engstelige og, men ofte så klarer man kanskje å snu de etter hvert. Hvis man tar de rette grepene, så er ikke det alltid at de på en måte går inn på stor avdeling og er like stille og engstelig. Noen, selvfølgelig.</p>	<p>De stiller barna gjerne de som ikke gjør så mye av seg. Ja. Lite konflikter og leker fint.</p>

Tilnærming

Informant 1	Informant 2	Informant 3
<p>Med forsiktighet. Vi snakker ikke over hodet på barna, om de stille barna. Vi tar det barnet som alle andre, prøver vi så godt det lar seg gjøre. Og har tålmodighet, ikke minst. Og det der å ha god dialog og møte med foreldrene. Når vi har oppdaget et stille barn, så er det noe vi ta opp med foreldrene. For å høre om de opplever det samme som oss. Dette er jo noe vi har erfart at de har opplevd det samme.</p> <p>Ikke vise frustrasjon, det synes jeg er viktig.</p>	<p>Vi må gjerne jobbe litt mer. Gå litt mer inn i på en måte følelser, både dine egne og de andre barna sine. Kanskje det er de barna du må, hente litt inn? Vanlige hermetegn barn, de kommer kanskje på fanget for kos og klem, og mens de kanskje litt stille eller innagerende barna, de kommer kanskje ikke automatisk. De må det ut og hente inn, og nesten litt tvangskose da, sånn at du får varme de litt opp og vise at du er en trygg voksen. Og ja, de kan stole på deg.</p> <p>[...] med å vise at du er der. Ved å være en våken voksen, som ser at de er der og at de har andre behov kanskje, enn de andre barn. Være mer til stede.</p>	<p>Da må du trå litt varsommere. Ja. Ofte så kan de være litt tause, snakker ikke så mye så du må bruke ditt språk for å for de i tale, og få de med i lek, være en voksenstøtte.</p> <p>Da deler vi gjerne i mindre grupper. Ser litt på sammensetning av barn, hvem de kan passe sammen med. Vi kan ha nussa-grupper. Det er ofte noe de kan ha nytte av.</p>

Medvirkning

Informant 1	Informant 2	Informant 3
<p>Jeg synes det er viktig at barn i barnehagen får uttrykke seg og komme med innspill og være med på å forme barnehagehverdagen. Men det er ikke det samme som at de skal få lov til å bestemme, for det er mye de har lyst til, helst ta bybanen hver gang vi har turdag.</p> <p>Det handler om at barna skal få lov til å uttrykke seg.</p> <p>...så bruker vi mye visuelle bilder. På den måten kan de fremme det de ønsker.</p>	<p>Det er viktig at de får være med i og ha meninger. Jeg tenker at det ikke alltid de kan bestemme. Men at de er med på å påvirke sin egen hverdag. Det er jo viktig i forhold til senere i livet og, at de vet at de på en måte kan si sin mening, og den blir faktisk hørt.</p> <p>De må kanskje ha litt hjelp til å medvirke i sin barnehagehverdag, at man ser tegnene de gir, at man spiller på det som de interesserer seg for, det man ser at de sitter og leker med. At man kan på en måte, at de får medvirke på den måten, og at de kanskje ikke er de som skriker høyest, men at du må på en måte lese de litt hvordan de skal medvirke.</p> <p>Hvis de kommer med ideer og sånn, at man spiller videre på det. At hvis noen har vært en plass, at man lager rom for at de får lov til å fortelle om hva de har gjort, kanskje hvis man skal ha prosjekter og sånn, så kan det være at man ser eller tar utgangspunkt i hva de nå interesserer seg for, sånn at de på en måte får brukt seg, og det som de liker.</p>	<p>Jeg tenker at det er veldig viktig. At barna må få være med å styre sin barnehagehverdag. Ingen er like, alle har ulikt utgangspunkt.</p> <p>Du er jo gjerne litt mer på, på de barna, du er gjerne mer i forkant. Mer beskrivende gjerne. De får kanskje mer goder på en måte, for du vil så gjerne at de skal være med i gjengen. Så det blir jo mer voksentetthet. Også må jo du gå ut ifra hvor de er og hva de liker, sine interesser, og det blir gjort mer av de tingene som de interesserer seg for.</p>

Inkludering

Informant 1	Informant 2	Informant 3
<p>Både barnehageloven og FN-konvensjonen sier jo det at alle barn i barnehagen skal få lov å påvirke hverdagen sin, de får lov å være med på å planlegge hverdagen...</p>	<p>Det er igjen da at man kan ha mindre gruppe der den voksne aktiv i leken – viser, forklar, hvert fall veldig bruke språket. Viktig å ikke være stille, tenker jeg, men bade de i ord og at de kanskje kan snakke til slutt de og, hjelper de å sette ord på hva du ser at de uttrykker og hva de føler. Og så er det jo veldig viktig at de får være med i lek. Hvis altså, det er jo fort gjort å bli ekskludert hvis ikke du er den som tar initiativ, så er du kanskje ikke den som først blir tatt med heller for du er ikke på. Vise de at kanskje de er populær, ha de med på noe. At de får være den som styrer noe gøy, sånn at de andre blir interessert.</p>	<p>Vi har jo sånt fargeskjema i barnehagen som vi bruker, for å finne ut hvem de stiller barna er. Det er litt for oss voksne og. For å se hvor det brenner hos oss og litt sånn. Det er ikke alltid du ser de stille barna, så det er litt sånn aha-opplevelser når vi tar sånne fargeskjemaer. Men vi har også skjema blant barna for å se om det er noen som aldri blir valgt. For eksempel så har vi en buss, så blir de med på en busstur. Der får de velge hvem de skal ha med seg. Så blir det veldig åpenlyst hvis det ene barnet aldri blir valgt av noen. Da må vi inn å gjøre noe. Det går jo litt på mobbing og, men samtidig også på de stille barna. Men samtidig så kan jo de stille barna leke fint med andre barn, men at de gjerne er stille med oss. Kanskje vi må inn å endre på noe? Det er veldig individuelt. Men voksentetthet i lek, se de, hvor de trenger hjelp. Hvor i leken vi må gå inn? Om det er i begynnelsen eller midt i, for å få dem til å holde ut.</p>

Samarbeid med foreldre

Informant 1	Informant 2	Informant 3
<p>Og det der å ha god dialog og møte med foreldrene. Når vi har oppdagget et stille barn, så er det noe vi ta opp med foreldrene. For å høre om de opplever det samme som oss. Så er det viktig at vi får mye informasjon med foreldrene, hvordan de selv ser på det stille barnet. Og se om det er store forskjeller, aldri heller tvinge barna til å gjøre noe. Heller oppfordre at de skal snakke.</p>	<p>Det er jo viktig å ta de med med en gang, tenker jeg. Det gjør jeg alltid. Hvis jeg ser at det er noen barn som sliter med noe, inkludert de stilles så er det viktig å ha de fort på banen.... Vi kan lage aktivitetsplaner, de kan ha noen oppgaver som de har hjemme, kanskje de må ut på sosiale arenaer når de har fri, samtidig som vi gjør det samme her. Man kan lage forskjellige møter rundt barna, der vi har en slags agenda, som de skal følge, og vi skal følge, med oppfølging. Samtaler. Se at vi når målene. Ja. Det er hvertfall veldig viktig å få de på banen.</p>	<p>Foreldresamarbeid er jo veldig viktig. Det viktigste er jo at barna ser at vi har god kontakt. At de blir trygge på den måten. Og så må vi ha jevnlig samtaler, og det er jo de som kjenner barnet aller aller best. Så de kan gjerne komme med tips, men samtidig så er det forskjellig hjemme og i barnehagen. Ja og de kan jo snakke med barnet litt hjemme, at det kanskje er lettere på tomannshånd med foreldrene, at det blir enklere å. Men jeg har og vært med på at foreldrene er med litt til barnehagen får å trygge de og</p>

Samarbeid med eksterne instanser

Informant 1	Informant 2	Informant 3
<p>Så er det viktig at vi får mye informasjon med foreldrene, hvordan de selv ser på det stille barnet. Og se om det er store forskjeller, aldri heller tvinge barna til å gjøre noe. Heller oppfordre at de skal snakke. Dette er noe vi gjorde i starten av det stille barnet, men god dialog med pps, som vi tok kontakt med, så kunne vi prøve å presse på en positiv måte.</p>		

Tiltak/aktiviteter barnehagelæreren har implementert

Informant 1	Informant 2	Informant 3
<p>[...] med belønning. At vi blir enig med foreldrene at når det kom noe verbalt ut av munnen så skulle hun få en, enten et klistremerke som vi hengte opp, eller en liten sunn ting som hun likte, som rosiner.</p> <p>For eksempel tur, det vi gjorde for noen år siden, da tok vi bilde av våres turplasser. På denne måten kunne barna peke på det stedet de ville dra. Det er jo det der å vise bilder visuelt. Det kan være sanger og akkurat på samme måte som man ville gjort med barn som ikke har det norske språket, så bruker vi mye visuelle bilder. På den måten kan de fremme det de ønsker.</p> <p>Observere, du må observere hvem dette barnet var med.</p>	<p>For eksempel mindre grupper. Det er på en måte alfa-omega for disse stille barna. Vi har kanskje begynt med bare 1 eller 2 barn som de har vært med, og så ser man hvordan det går. Også kan man utvide etter hvert som man ser at de tåler å ha flere barn inne. Man kan ha ulike aktiviteter, som for eksempel nussa har vi brukt en del, for de barna som er litt usikre. Da må de bruke seg selv litt mens det er gøy, men samtidig så har det en hensikt. Jeg kan jo også trekke frem korona. Det var jo en dum tid, men også en fantastisk tid for barnehagen. Fordi at vi var delt i kohorter, og vi var lite barn med mange voksne på et kort tidspunkt. Vi hadde ikke fulle dager en gang og de barna som var stille, barn og engstelige barn - de blomstret. Det var ikke tvil. Så sånn skulle man helst gjort alltid. Det var veldig god voksentetthet og det liker de barna.</p>	<p>Da deler vi gjerne i mindre grupper. Ser litt på sammensetning av barn, hvem de kan passe sammen med. Vi kan ha nussa-grupper. Det er ofte noe de kan ha nytte av.</p> <p>Men å ta en bordaktivitet med spill eller noe som du vet at de interesserer seg i. Så her er jo foreldresamarbeidet igjen og, finne ut hvem de er og hva de liker. Så det kommer jo an på hva type barn det er. Om vi skal leke med biler, eller om vi skal leke tikken ute. Det kommer jo an på hvilket barn det er. Men små grupper, det føler jeg jo er oppskriften.</p>